

El cul que cantava i altres relats medievals d'humor

Diversos autors

Adaptació i traducció de Josep Ballester Roca,
Jeroni Méndez Cabrera, Noèlia Ibarra Rius

ET DONEM LA BENVINGUDA A LECTURA ACTIVA!

Aquest és el quadern de treball *Lectura activa* del llibre *El cul que cantava i altres relats medievals d'humor*, de diversos autors. Les activitats que et plantegem a continuació tenen com a objectiu ajudar-te a recordar el contingut del llibre i treballar una sèrie de qüestions que s'hi relacionen però que, a més, et resultaran útils per a altres aspectes de la teua vida acadèmica i social. També pots fer les activitats digitals autocorrectives que trobaràs en la fitxa del llibre en el web www.bromera.com, juntament amb altres recursos.

La primera part del quadern planteja un treball sistemàtic i escrit, mentre que en la segona part trobaràs activitats per a resoldre de manera individual i unes altres que hauràs de treballar en parella, en grup o amb la classe sencera; a més, hauràs de llegir en veu alta, modular la veu, improvisar parlaments, bastir arguments per a fonamentar les teues opinions, inventar històries i fer uns treballs diversos, originals, engrescadors i divertits.

Au, va, acompanya'ns!

LECTURA
activa

COMPRENSIÓ LECTORA

1. A quina tradició literària (catalana, italiana o anglesa) s'adscriuen els següents contes? Assenyala els diferents elements de cada relat (l'origen dels protagonistes, la ciutat on s'esdevé l'acció, l'aparició de personatges històrics, etc.) que t'han servit per a afirmar-ho.

	Tradició	Elements
«L'enganyifa de Nadalet»		
«El mercader i el diable»		
«El fals Àngel»		
«La recerca del mal cavaller»		
«L'ocurrència d'en Gonella»		

2. Llig el següent fragment i identifica el tipus de narrador.

«Ja que m'agrada molt xarrar, no m'estaré de contar-vos la història d'un cavaller de Llombarà que estava casat amb una dona molt especial.»

- Quin efecte té aquest tipus de narrador en el relat?
 - Hi aporta un matís poètic.
 - Sembla que siga un contacontes que narra la història al públic.
 - Hi dona un to seriós i formal.

3. Què motiva l'aparició del dimoni en «El mercader i el diable»? Com definiries el tarannà del mercader? Com és enganyat pel diable?

4. Com creus que és l'actitud de Gangulf davant la confirmació que la seua muller l'enganya amb un clergue? Què provoca que el cul d'aquesta cante?

5. Digues de la manera més aproximada possible en quin període històric s'esdevenen els fets narrats en el conte «El frare que demanava aigua».

6. Explica breument l'episodi bíblic del diluvi de Noé. Quina relació té amb el relat «Nicolàs l'Espavilat i la dona del fuster»?

El diluvi de Noé

Relació amb «Nicolàs l'espavilat»

7. Qui és el personatge anomenat «Estasací» del relat homònim? Quina importància té en el conte aquest nom? Coneixes algun altre episodi de la literatura en què es jugue amb el doble sentit del nom d'un personatge?

8. Explica quin és el motiu de la comicitat en «La dona de l'home mort».

9. Un dels elements més significatius de la literatura medieval és la misogínia. Busca, almenys, dos exemples en diferents relats que la il·lustren.

Two blank notepaper sheets are provided for writing answers. The left sheet is yellow and the right sheet is green. Both sheets have a perforated top edge and a small piece of paper is attached to the top left corner of the yellow sheet.

10. Proposa un argument més a favor i un altre en contra sobre si s'ha de pagar o no el fum del menjar, tal com fan els savis sarraïns d'«Una insòlita qüestió».

The form for question 10 consists of two columns of horizontal dotted lines for writing arguments. In the center, there are two speech bubble icons: an orange one with a white checkmark and a green one with a white 'X'. Below the orange icon is a yellow arrow pointing left with the text 'A favor', and below the green icon is a green arrow pointing right with the text 'En contra'.

11. Entre els tòpics més estesos de l'edat mitjana, hi ha el de considerar-la una època fosca, obscura, amb molts conflictes bèl·lics. Havent llegit aquesta trentena de contes d'humor, creus que són certes aquelles afirmacions? Raona la teua resposta a partir d'exemples extrets del llibre.

A series of horizontal dotted lines provided for writing the answer to question 11.

LECTURA EN VEU ALTA

Abans de començar a llegir en veu alta...

- Subratlla les paraules difícils i pronuncia-les.
- Fixa't bé en la puntuació.
- Assegura't que entens tot el text.

1. Llegiu, per parelles, el següent diàleg extret del conte «Sant Pere i el joglar»; fixeu-vos que hi ha paraules que rimen.

–Amic –digué sant Pere–, atengueu, quaranta-tres ànimes em deveu.
–Veritat és –digué el joglar–. Tornem a jugar ara, si us va bé; i que siga a tot o res; així podré recuperar les ànimes i quedar-me amb els vostres diners. Guanyarà qui més punts obtinga.
–Per Déu –digué el sant–, estic totalment disposat. Però escolteu-me, estimat amic, si perdeu, em pagareu voluntàriament?
–Sí –digué l'altre–, amb molt de gust, sense problemes, tot a la vostra disposició: cavallers, dames i canonges, lladres o herois o monjos. Voleu homes i dones nobles o vilans? Voleu preveres o capellans?
–Amic –digué ell–, parles raonablement. Ara tira els daus, sense traïció.

2. Llegiu, en grups de quatre persones, el fragment que va des de «Ves a vore al pati...» fins a «No siga cas de diables» del conte «Estasací». Fixeu-vos en els signes d'exclamació i d'interrogació i, sobretot, en el nom que dona títol al relat.

3. Llig els fragments següents extrets del conte «El camperol metge» amb un to neutre, sense mostrar cap tipus d'emoció. A continuació, prepara'n una lectura dramatitzada mostrant la tristesa i la resignació que en traspua la protagonista:

–Ai trista! –digué ella–. Què faré? A qui demanaré consell? No sé ni el que dic. El meu propi pare m'ha traït, que m'ha donat aquest vilatà. És que em moria jo de fam? Cert és: tenia jo el cor malalt de follia quan vaig consentir aquest matrimoni, Déu meu! Si no haguera mort ma mare!

–Ai, lassa! –digué ella–. Què faré? I com trobaré remei? Bé sé que m'ha avingut la desgràcia. Ha estat mon marit colpejat així alguna vegada? Jo crec que no sap el que són els colps. Si ho sabés, per res del món no me'n donaria tants a mi!

LECTURA DIALOGADA

- 1. Amb l'ajuda del professor o professora, acordeu una data per a rellegir el llibre. Cada un, de manera individual, ha de subratllar aquelles oracions o fragments que li criden l'atenció, que trobe especialment difícils, o que parlen de temes interessants per a ser discutits entre tota la classe.**

Ja a l'aula:

- Seieu en rogle per a començar l'activitat.
- Trieu un company o companya perquè modere la tertúlia.
- Per torns, aneu llegint els fragments que us hagen cridat l'atenció, i digueu per què.
- Després de cada lectura, establiu un diàleg i doneu les vostres opinions.

- 2. L'humor que recorre les pàgines d'aquests relats medievals s'ha d'entendre com a fill d'una època i d'unes circumstàncies concretes que, evidentment, no són les mateixes de l'actualitat.**
 - Seleccioneu alguns dels fragments que estan pensats per despertar el riure i la comicitat entre el públic d'aquell temps.
 - Expliqueu què us semblen i si, a vosaltres, us fan gràcia.
 - Creieu que aquest tipus d'humor es podria escriure (o representar a la televisió, a la ràdio o al Youtube) hui en dia? Doneu-hi arguments a favor i en contra.

- 3. Una de les temàtiques que recorre el recull de relats és la misogínia. Trobem un clar exemple en el conte «La recerca del mal cavaller»:**

- Creieu que la reina Ginebra i la resta de dones actuen correctament?
- Què penseu de la resposta donada pel cavaller i de la seua manera d'actuar una vegada ha estat salvat?

- 4. En el conte «La dona de l'home mort», aquesta dona, en trobar-se el marit estès a terra teòricament mort, prefereix dinar abans que posar-se a plorar; només comença a cridar i lamentar-se'n quan una veïna entra a casa.**

- Actuem igual davant un fet dependent de si ens veu algú o no?
- Creieu que les nostres accions o les nostres reaccions estan influïdes per la societat, per la pressió social?
- Què opineu de la frase «Si voleu conèixer algú de veritat, poseu-li una màscara»?

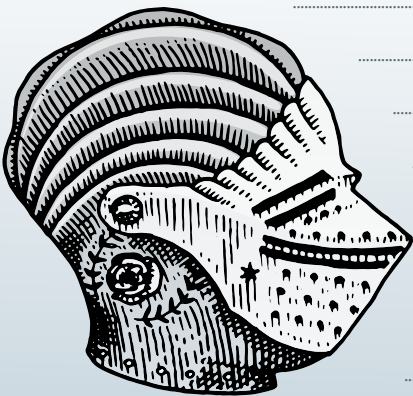

CREACIÓ LITERÀRIA

1. Escriu una narració semblant a la situació esdevinguda en el relat «L'ocurrència d'en Gone-lla». Imagina unes altres paraules que el marquès d'Obizzo podria etzibar-li, al bufó Gonella, i com aquest aconseguiria capgirar-ne el sentit igualment. Per exemple, a partir dels mots: «Gonella, t'he dit que no volia tornar a veure't als meus terrenys o et tallaria el cap. I vas i et presentes davant de mi!».

2. Descriu, a partir de la informació proporcionada pel mateix relat, com t'imagines Berenguer el del cul llarg, més enllà de l'atribut físic que en llegim al malnom.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

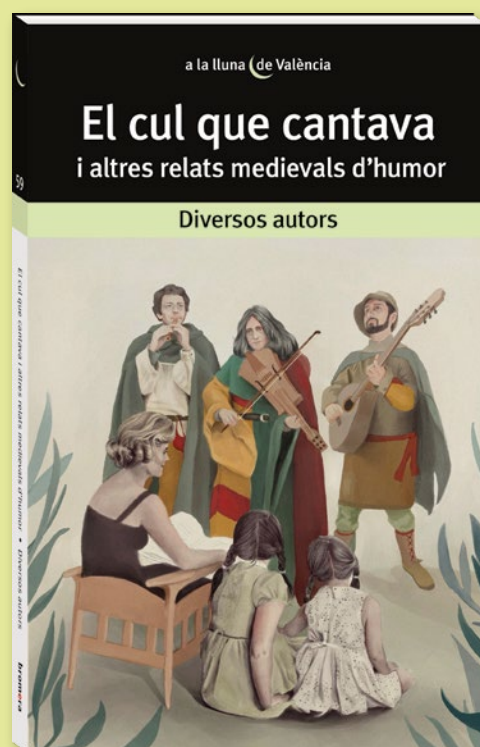
.....

3. Adapta en forma d'escena teatral –amb tots els requisits del gènere: acotacions amb cursiva, versaletes per als noms dels personatges, etc.– un d'aquests tres relats: «El moltó que era un gos», «El pet del bon cavaller» o «La dona de l'home mort».

Quadern didàctic
referit al llibre
*El cul que cantava i altres
relats medievals d'humor*
(ISBN: 978-84-1358-192-7)
© J. Àngel Cano Mateu
© Edicions Bromera, SLU
www.bromera.com

El cul que cantava i altres relats medievals d'humor

Sovint imaginem l'edat mitjana com una època fosca, violenta i inculta, però en realitat és una etapa llarguíssima, plena de llums i d'ombres, com tots els períodes de la història. Paradoxal i diversa, l'herència medieval es manifesta, entre altres, en la narrativa breu d'humor, d'arrel popular i immemorial, que es va transmetre oralment durant segles i que va cristallitzar en l'obra d'autors canònics com ara Boccaccio, Turmeda o Chaucer. En aquesta antologia, tan il·lustrativa com divertida, tan humana com irreverent, coneixerem trenta relats que mostren la riquesa i el sentit de l'humor dels nostres avantpassats.

Diversos autors

Entre els diversos autors dels segles XIV i XV que van arregar alguns dels relats que conformen aquest recull, hi destaquen Francesc Eiximenis o Anselm Turmeda, dins la tradició catalana; Giovanni Boccaccio o Franco Sacchetti, de la tradició italiana, o Geoffrey Chaucer i el seu *Contes de Canterbury*, de la tradició anglesa. No obstant això, una gran part dels contes són anònims, com els *fabliaux* francesos o altres narracions, que, a més, tenen l'origen en el segle XIII.

Josep Ballester Roca, Jeroni Méndez Cabrera i Noèlia Ibarra Rius

Els traductors i adaptadors dels relats són professors del Departament de Didàctica de la Llengua i la Literatura de la Universitat de València, tots tres especialitzats en educació literària.

